РІШЕННЯ РАЗОВОЇ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ВЧЕНОЇ РАДИ
про присудження ступеня доктора філософії

Разова спеціалізована вчена рада утворена 26 грудня 2023 року Полтавським державним аграрним університетом з правом прийняття до розгляду та проведення разового захисту дисертації здобувача Панченко Катерини Степанівни, прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство за спеціальністю 201 Агрономія на підставі прилюдного захисту дисертації «Удосконалення технології вирощування рослин роду Мальва (Malva L.) в умовах Лівобережного Лісостепу України» за спеціальністю 5 березня 2024 року.

Панченко Катерина Степанівна 1995 року народження, громадянка України, освіта повна вища. У 2017 році закінчила Полтавську державну аграрну академію та здобула ступінь магістра за спеціальністю «Агрономія», кваліфікація «Агроном-дослідник». У 2018 році закінчила Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка та отримала ступінь вищої освіти магістр за спеціальністю «Середня освіта (Біологія)», здобула кваліфікацію «Магістр середньої освіти (Біологія). Учитель біології. Викладач біології».

Дисертацію виконано у Полтавському державному аграрному університеті Міністерства освіти і науки України, м. Полтава.

Науковий керівник Поспєлов Сергій Вікторович, доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач кафедри землеробства і агрохімії ім. В.І. Сазанова Полтавського державного аграрного університету.

Здобувачка має 8 наукових публікацій за темою дисертації, з них 1 публікація надрукована у журналі, який унесений до міжнародних наукометричних баз Scopus та Web of Science, 3 статті у наукових фахових виданнях України, 4 тез доповідей і матеріалів наукових конференцій:

Публікації у закордонних наукових виданнях які внесені до міжнародних наукометричних баз Scopus та Web of Science:

1. **Panchenko. К.** Bioclimatic projection of the ecological niche of curly mallow (Malva verticillata) based on the forecast of the dynamics of the geographical range in the context of global climate change. Vol 13 No 4 (2022): Regulatory Mechanisms in Biosystems . DOI: https://doi.org/10.15421/022253

Публікації у наукових фахових виданнях України:

1. Поспєлов С.В., Опара М.М., **Панченко К.С**., Здор В.М., Солоп В.Я. Посівні якості насіння лікарських рослин залежно від їх стратифікації. Вісник ПДАА. 2021.2021№1. С.156-162. http://doi.org/10.31210/visnyk2021.01.19

2. Pospelov S., **Panchenko K**. Optimization of agrotechnical practices of growing plants of the Malva genus. Agrology, 2022, 5(4). P.110–115. https://doi.org/10.32819/021117

3. Поспєлов С.В., **Панченко К.С**. Формування продуктивності квіток Malva sylvestris L. залежно від площі живлення. Таврійський науковий вісник. 2023, № 130. С.183-188. https://doi.org/10.32851/2226-0099.2023.130.27

Матеріали й тези доповідей на конференціях:

1. Поспєлов С.В., **Панченко К.С**. Посівні якості насіння калачиків лісових (Malva sylvestris L.) за дії низьких температур. Перспективні напрямки наукових досліджень лікарських та ефіроолійних культур: матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених (Березоточа, 25 березня 2020 року)/ДСЛР ІАП НААН. Лубни: Комунальне видавництво «Лубни», 2020. С.272-274/ http://doi.org/10.5281/zenodo.3890402

2. **Панченко К.С**. Агробіологічні особливості представників роду Мальва (Malva L.). Лікарське рослинництво: від досвіду минулого до новітніх технологій: 9 матеріали восьмої міжнародної науково-практичної конференції., 29-30 червня 2020 р. м. Полтава. РВВ ПДАА, 2020. С.77-78/ http://doi.org/10.5281/zenodo.4054586

3. **Panchenko K.S.**, Pospielov S.V. The effect of Malva sylvestris L. plant density onits productivity. International Scientific Journal Grail of Science. №25, 2023. p.160-162. https://doi.org/10.36074/grail-of-science.17.03.2023.025

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради:

Котюк Л. А., доктор біологічних наук, Поліський національний університет, професор кафедри екології.

Принципових недоліків у дисертаційній роботі Панченко Катерини Степанівни не виявлено. Однак є деякі питання та зауваження. Необхідно зазначити, що об'єктивний, науковий виклад матеріалів роботи гармонійно пов'язаний із суб'єктивними ставленнями до них з боку автора дисертації. Так, поряд з аргументами, безперечними положеннями, у дисертаційній роботі трапляються твердження, які потребують при захисті додаткового уточнення, а саме:

- Чому під час дослідження умов стратифікації на посівні якості насіння, термін стратифікації обмежувався двома місяцями?
- Бажано було б було пояснити, що означають графічні зображення на рисунках у розділі 4.2. До зауважень необхідно віднести наступне:
- На ст. 15, у підрозділі «Апробація результатів дисертації» не указана назва Міжнародної науково-практичної конференції, де обговорювалися результати досліджень.
- У розділі 1 на ст. 18-20, коли надається характеристика поширеності видів Malva та їх агроекологічна характеристика, не пояснюються цифрові діапазони переважних умов зростання.
- У роботі трапляються русизми, некоректні формулювання, вирази. Назва підрозділу 1.1. «Агробіологічні, екологічні та особливості застосування представників роду Malva L.» стилістично сформульована невірно (ст. 17); замість терміну «сімейство» потрібно вживати назву «родина» (ст. 35).
- Замість словосполучення «зустрічі виду» краще вжити «трапляння (або зустрічність) виду» (у тексті та у підписах до рисунків ст. 50-54, 57—59 та ін.).
- У розділі 3 зустрічаються цифрові показники, де замість коми використовують крапку.
- На сторінці 52 не зовсім зрозуміле речення «факторів кожна з типів моделей відповідно»

- Замість слів «глава» потрібно вживати «розділ» (ст. 74), «листя» - «листки» (ст. 93), «Malva sylvestis l.» - «*Malva sylvestis* L.» (с. 94), «квіточок - квіток» (ст. 112).
- На нашу думку, назва рисунка у додатку (ст. 148,155,160, 165, 170) «Відгук мальви кучерявої (*Malva verticillata* L.) на вплив кліматичних та ґрунтових факторів ...» не коректна. Краще було б назвати «Реакція/відповідь ... на вплив...».
- У розділі 5.2 можна було б при обчисленні моделей вказати також коефіцієнти кореляції між ознаками, це тільки доповнило б роботу.
- На нашу думку, не доцільно було виділяти окремо Розділ 6, матеріали якого викладено на трьох сторінках.
- У роботі (хоча б у додатках) бажано було б представити власні ілюстрації (фото) досліджуваних видів рослин під час здійснення експерименту.

Усі вищезазначені зауваження та побажання мають технічний характер та не впливають на високу оцінку та наукову цінність дисертаційного дослідження Панченко Катерини Степанівни. Вони не зменшують актуальність, наукову новизну та практичну значимість дисертаційної роботи. Сподіваємося, що висловлені нами зауваження сприятимуть подальшому науковому росту і вдосконаленню дисертанта.

Коваленко О. А., доктор сільськогосподарських наук, Миколаївський національний аграрний університет, професор кафедри рослинництва та садово-паркового господарства.

Послідовність, логіка побудови структури дисертації свідчить про глибоке розуміння наукової проблеми. Разом із тим, є моменти, які під час захисту потребують уточнення та пояснення, а саме:

- Із результатів, наведених в розділі 3, можна зробити висновок, що для умов України перспективними є види *Malva sylvestris ma Malva trimestris.* Необхідно пояснити, чому в подальших дослідженнях переважно досліджували перший із вказаних видів мальви?
- Є питання стосовно технологічних аспектів вирощування мальви: чи відомі технології розсадної культури мальви; чи можна застосовувати для мальви підзимні посіви або проводити сівбу рано навесні, що можуть бути актуальним для півдня України?

Також у роботі наявні моменти, на які слід указати:

- На сторінці 3, 6, 18, 41, 53, 55, 57, 63 та 113 невірно виконаний переніс частини речення. Не можна розривати позначення або скорочене слово: 112/см, 2021/р., 112/см, рис. А/ 2, 442/мм, (- /3,7) і без позначення t o , 630/мм, рис./Б.6, рис./Б.9, 793/мм, додаток/6.1.
- Сторінка 10 Розділ 1. вислів «…та перспективи її використання та вирощування..»…потрібно змінити на «…та перспективи її використання та вирощування…..».
- Стор. 11, зміст. У назвах рослин латиною обидва слова написані з великої літери, що не є вірним.
- Об'єкт дослідження – це процес формування продуктивності рослин…., а Предмет вивчення – сорти, норми висіву, елементи живлення….

- Назви підрозділів, підписи рисунків та назви таблиць пишуться напівжирним шрифтом.
- У роботі наводиться більше однієї формули, тому потрібна їх нумерація.
- У висновку до 2 розділу потрібно було вказати чи підходить зона проведення досліджень та погодно-кліматичні умови зони для вирощування рослин родини Мальвових.
- Посилання на рисунок 3.4.2 приводиться в тексті на наступній сторінці після рисунку, а посилання на рисунок 3.4.3 – відсутнє, аналогічне приклад продемонстрований і з рисунками 3.5.2 та 3.5.3.
- Відсутня прив'язка посилань в тексті з таблицями 4.2.8 – 4.2.11 та 5.2.1 – 5.2.6.
- На сторінці 82 в другому та останньому абзаці при описі маси листків та маси стебел рослин помилково наведено 2022 рік замість 2021 року.
- На сторінці 84 та 85 присутні висячі рядки.
- На стор. 43, де описується порядок постановки дослідів із пророщування насіння, немає посилання на нормативні документи, згідно яких оцінювали посівні якості насіння.
- Розділ 4.2. Графічне зображення особливостей біології мальви наведено для кожного року окремо. Було б більш інформативно об'єднувати графіки в один.
- Розділ 4.2. Не зрозуміло, чому за нульовий відлік береться фаза п'яти листків.
- Таблиця 5.1.1. не відформатована.
- Нумерація рисунка 5.1.3 наведено двічі.
- Не можна починати та закінчувати підрозділ таблицею або рисунком (стр. 98, 111).
- Механічна помилка в нумерації таблиць підрозділу 5.2. та рисунку розділу 6.

Проте, наведені зауваження не зменшують цінність поданої до захисту роботи і не впливають на загальну оцінку дисертації.

Гапон С. В., доктор біологічних наук, Полтавський державний аграрний університет, професор кафедри геоматики, землеустрою та планування територій.

Даючи загалом позитивну оцінку дисертаційній роботі К.С. Панченко у процесі рецензування дисертаційної роботи, виникли деякі питання, на які дисертант повинен звернути увагу під час захисту:

- Чому серед існуючих методів дослідження ви обрали оцінювання саме за ' моделюванням MaxEnt?
- Як ви вважаєте, чи набудуть практичного значення одержані вами результати досліджень?
- Хто, крім вас займається вивченням представників роду Мальва в Україні?
- Чому для своїх досліджень, в розділі 3 ви обрали саме такі види роду мальва?
- На вашу думку, чи є доцільним та рентабельним вирощування мальви як лікарської рослини в Україні?

Варто зауважити, що у дисертації по тексту трапляються поодинокі граматичні помилки, непринципові технічні та орфографічні неточності, вирази які пов'язані з оформленням роботи. Проте наявні окремі запитання і зауваження не є принциповими і не зменшують наукової цінності та проблемного значення виконаної роботи. Сподіваємось, що висловлені запитання та зауваження сприятимуть подальшому науковому росту і вдосконаленню автора дисертації.

Коваленко Н. П., кандидат сільськогосподарських наук, Полтавський державний аграрний університет, доцент кафедри захисту рослин.

Дисертаційна робота Панченко Катерини Степанівни має незначні недоліки, деякі зауваження та побажання, які необхідно врахувати.

- У розділі 1, трапляються орфографічні та пунктуаційні помилки.
- У розділі 4 не дотримано кількість рядків на сторінку (сторінка 75).
- У розділі 3 трапляються випадки не правильного перенесення підписів малюнків, які розриваються між сторінками.
- У розділі 3 не дотримано інтервали у назвах малюнків (3.3.2;3.4.2;3.4.5)

Під час процесі рецензування дисертаційної роботи, виникли деякі питання, які необхідно пояснити здобувачу:

- Чи будуть корисні ваші досліди для впровадження цієї культури в сільськогосподарське виробництво?
- У розділі 4.1 наводяться дослідження посівних якостей насіння мальви і було вибрано три методи зберігання насіння; чому ви обрали саме їх?
- За даними розділу 3, які на вашу думку перспективні види цього роду до вирощування в нашому регіоні?

Оніпко В. В., доктор педагогічних наук, Полтавський державний аграрний університет, професор кафедри землеробства і агрохімії В.І. Сазанова, оцінка позитивна, зауважень немає.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,

«Проти» 0 членів ради.

На підставі результатів голосування спеціалізована вчена рада присуджує Панченко Катерині Степанівні ступінь доктора філософії з галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство за спеціальністю 201 Агрономія.

Голова спеціалізованої вченої ради Валентина ОНІПКО

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ Ідентифікаційний код 00493014

ЗАВІРЯЮ Начальник відділу кадрів Полтавського державного аграрного університету Олена ОВЧАРУК